

K témam, o ktorých budeme hovoriť

O význame a prínose sebareflexie – na čo by sme nemali zabudnúť pri vedení k tolerancii a rešpektovaniu.

Pri hľadaní cesty k riešeniu problému, či nových výziev spoločnosti (akým je napríklad radikalizmus mladých) sú pre školu určite prínosné podnety z odborných podujatí alebo vyskúšanie odporúčaných príkladov dobrých praktík. Vieme, že je nutné zároveň vychádzať zo životnej reality žiakov – najmä výchovy, rodiny, regiónu. Zvykne sa hľadať alebo aj prebrať návod na „správne myslenie“, nejaká šablóna, ako správne reagovať. Ukazuje sa však, že samotní pedagógovia si pri pôsobení na žiakov menej uvedomujú podiel, teda vplyv samého seba ako osobnosti.

Existujú mnohé iniciatívy a odporúčané aktivity zamerané na výchovu k tolerancii a rešpektovaniu v škole, pričom sa využívajú aj prítlačivé moderné technológie. Napríklad žiaci vytvárajú videá o tolerancii a akceptácii, ktorých cieľom je potvrdiť myšlienku „aj keď sme rozdielni (jeden je bohatý, druhý chudobný, čierny, biely...), všetci sme jedineční, všetci sme si rovní, a preto sa rešpektujeme. Je to najpravdivejšia myšlienka na svete, ale aby bola skutočne prijatá, je dobré, ak vieme (dokážeme) realisticky vnímať seba samého.

Niektoré osobné presvedčenia môžu byť také silné, že bránia vnímať objektívnu realitu (učiteľovu alebo žiakovu), pretože sme podvedome nastavení len na svoju „realitu“ – seba (a svet) vidíme výhradne cez okno svojich „právd“.

Keď chceme byť pravdiví v svojom pôsobení, je dobré svoje presvedčenia skúmať, spoznávať a uvedomovať si ich. Jednou z dobrých metód je, keď z času načas použijeme (konštruktívny vnútorný) dialóg so sebou samým. Môžeme slobodne a bez obáv uvažovať, hodnotiť sa, hľadať alternatívy. Potom môžeme byť pripravení nájsť inšpiráciu pre iný pohľad z „nášho okna“. Závisí len od nás, či jej dáme šancu. Poznávaním svojich presvedčení budeme viac pripravení na svoje reakcie, na neočakávané reakcie iných (svojich žiakov) a azda sa nám bude aj ľahšie dariť nachádzať cestu k plánovanému (skutočnému) cieľu. Sebareflexia môže byť veľmi prínosná pri výchove k tolerancii a rešpektovaniu – pre učiteľa i pre žiakov.

(PhDr. Ľubica Bizíková, ŠPÚ)

□□□

O dôležitosti hľadania vlastnej identity u žiakov.

Deti a dospievajúci sa v jednotlivých fázach svojho vývinu stretávajú s hodnotami a normami prezentovanými dospelými. Na začiatku ich prijímajú nekriticky, neskôr o nich začínajú stále viac uvažovať a zaujímajú k nim vlastný, často radikálny postoj. Je to prirodzená súčasť vývinu a budovania vlastnej identity. Úlohou rodičov i školy je pomôcť deťom a dospievajúcim prekonať neistotu spojenú s osamostatňovaním a hľadaním vlastnej identity a ukázať pestrosť ciest, ktorými sa môžu vybrať. Práve tento cieľ by malo naplňovať učenie smerujúce k sociálnemu a osobnostnému rozvoju v škole.

(Mgr. Lenka Sokolová, PhD., Mgr. Miroslava Lemešová, PhD., PdF UK)

□□□

Prečo výchova k hodnotám kultúrneho a historického dedičstva?

Dedičstvo je predovšetkým to, čo sme nevytvorili sami, ale nejakým spôsobom sme dostali ako dar i ako „tarchu“ od tých, ktorí tu žili pred nami, prípadne ešte žijú s nami. S možnosťou užívať toto bohatstvo vzniká aj možnosť podieľať sa na rozhodovaní o jeho osude. Chápeme ho ako odkaz minulosti v podobe miest, predmetov, zaujímavých lokalít i vzácných myšlienok, či hudobných prejavov. Ceníme si ich krásu, jedinečnosť a sú nenahraditeľnými príkladmi a zdrojmi života, či inšpirácie. Účinne však môžeme chrániť a udržiavať len to, čo skutočne dokážeme mnohostranne vnímať, len to, čomu zároveň dobre rozumieme a čo aj dostatočne poznáme a vieme oceniť. Učiť sa posudzovať hodnoty kultúrneho, historického i prírodného dedičstva, chápať ich význam v národnom aj globálnom rozmere – to sú kľúčové výzvy v edukačnom procese.

(PhDr. Anna Bocková, PhD., PdF UK)

□□□

K ľudským právam cez formovanie hierarchie hodnôt.

Globalizácia a s ňou súvisiace globalizačné dopady sa odrážajú na kvalite života ľudí. Deti sú zvlášť ohrozená a zraniteľná skupina. Deťom po celom svete sa odopierajú práva, ktoré by im umožnili prežiť, plne sa vyvinúť a aktívne sa prejaviť. Týkajú sa procesov, ktoré sa dali do pohybu v dôsledku globalizácie. Mladí ľudia sa stále častejšie stretávajú s problémami sociálneho vylúčenia, s národnostnými, etnickými, či náboženskými rozdielmi. Jedným zo spôsobov ako tieto problémy pozitívne riešiť je výchova k ľudským právam. Implementácia výchovy k ľudským právam do výchovno-vzdelávacieho procesu pomáha mladej generácii orientovať sa v modernej multikultúrnej spoločnosti a v spleti rôznorodých predstáv a presvedčení. Kľúčovým momentom takejto výchovy je jej zameranie na hodnoty, na formovanie hierarchie hodnôt, na rozvíjanie empatie, na kritické myslenie a schopnosť vyjadrovať sa k veciam verejným so znalosťou vecí, na schopnosť zaujímať postoj a citlivo sa angažovať vo veciach lokálneho, regionálneho, ale aj globálneho významu.

(PhDr. Dáša Vargová, CSc., ŠPÚ)

□□□

Globálne vzdelávanie – šanca na zmenu

V príspevku budeme spoločne rozoberať ako správne vnímať globálne vzdelávanie ako „vzdelávanie“, ktoré zdôrazňuje globálny kontext v učení sa, to znamená ukážeme ako všetko so všetkým súvisí. Na konkrétnych ukázkach budeme rozoberať, v čom je globálne prepojenie a akým spôsobom môžeme naň v škole reagovať, napríklad ako sme prepojení s inými krajinami výrobou mobilu, odevov, ruží z Kene a v čom vidíme šancu na zmenu. V druhej časti si ukážeme ako je dôležité v geografii vnímať jednotlivé regióny sveta na základe ich kultúry. Vo workshope budeme uvažovať nad regiónmi sveta a živote detí na základe fotografií z knihy Tam, kde deti spia.

(RNDr. Mária Nogová, PhD.)